

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول: کلیات.....
۲	۱-۱- مقدمه.....
۳	۲-۱- بیان مسئله.....
۴	۳-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق.....
۴	۴-۱- اهداف تحقیق.....
۴	۴-۱-۱- هدف اصلی.....
۴	۴-۱-۲- اهداف فرعی.....
۵	۵-۱- سوالات تحقیق.....
۵	۵-۱-۱- سؤال اصلی.....
۵	۵-۱-۲- سؤالات ویژه.....
۵	۶-۱- فرضیه های تحقیق.....
۶	۷-۱- پیشینه تحقیق.....
۸	۸-۱- چارچوب تحقیق.....
۹	فصل دوم: مبانی تحقیق و مروری بر مطالعات انجام شده.....
۱۰	۱-۲- مقدمه.....
۱۰	۲-۲- معلولیت.....
۱۰	۲-۲-۱- واژه شناسی معلول.....
۱۰	۲-۲-۲- ماهیت معلولیت.....
۱۱	۲-۲-۳- انواع معلولیت ها.....
۱۳	۲-۲-۴- گروه بندی معلولین.....
۱۳	۲-۲-۵- گروه بندی معلولین جسمی.....
۱۴	۲-۲-۱-۵- نقص عضوها.....
۱۴	۲-۲-۲-۵- ضایعات نخاعی.....
۱۴	۲-۲-۳-۵- فلج تمام بدن یا از گردن به پایین.....
۱۴	۲-۲-۴-۵- فلج اتونومیک.....
۱۵	۲-۲-۵-۵- همی پلژی.....

۱۵عوامل به وجود آورنده معلولیت جسمی	۶-۲-۲
۱۵نیازهای معلولین جسمی	۷-۲-۲
۱۶نیازهای احساس شده	۱-۷-۲-۲
۱۶نیازهای بیان شده	۲-۷-۲-۲
۱۶نیازهای ارزیابی شده	۳-۷-۲-۲
۱۶مشکلات موجود در زندگی معلولین جسمی	۸-۲-۲
۱۷نشستن	۱-۸-۲-۲
۱۷لباس پوشیدن	۲-۸-۲-۲
۱۷رژیم غذایی	۳-۸-۲-۲
۱۸روش های آموزش و توانبخشی معلولین جسمی	۹-۲-۲
۱۸فیزیوتراپی	۱-۹-۲-۲
۲۱کار درمانی	۲-۹-۲-۲
۲۱گفتار درمانی	۳-۹-۲-۲
۲۱بریس درمانی	۴-۹-۲-۲
۲۱شنوایی سنجی	۵-۹-۲-۲
۲۲بینایی سنجی	۶-۹-۲-۲
۲۲ورزش درمانی	۷-۹-۲-۲
۲۲نیازهای اساسی معلولین	۱۰-۲-۲
۲۴مبانی نظری پیرامون استانداردسازی فضای حضور	۳-۲-۲
۲۴مفهوم حضور	۱-۳-۲-۲
۲۵مفهوم مکان و حضور	۲-۳-۲-۲
۲۷تأثیر حضور بر محیط و اثرپذیری حضور از محیط	۳-۳-۲-۲
۲۷نقش حضور نسبت به مکان در سه دیدگاه قبل از مدرن-مدرن-پست مدرن	۴-۳-۲-۲
۲۸عوامل موثر بر حضور	۵-۳-۲-۲
۲۹کیفیات مرتبط با حضور انسان در فضا	۶-۳-۲-۲
۳۰تعریف کیفیت	۱-۶-۳-۲-۲
۳۲زمینه های مفهومی رویکردها	۲-۶-۳-۲-۲
۳۴تحلیل و تطبیق	۳-۶-۳-۲-۲

۳۶	۲-۳-۷- طراحی همه شمول.....
۳۶	۲-۳-۷-۱- تعاریف طراحی همه شمول.....
۳۸	۲-۳-۷-۲- اصول طراحی همه شمول.....
۴۰	۲-۳-۷-۳- طراحی همه شمول در محیط شهری.....
۴۰	۲-۳-۷-۴- طراحی همه شمول در محیطهای شهری برای معلولین (مناسب سازی ویژه معلولین).....
۴۱	۲-۴- جمع بندی مبانی نظری.....
۴۳	۲-۵-۵- ضوابط طراحی معماری برای افراد معلول جسمی - حرکتی.....
۴۳	۲-۵-۲- راهروها.....
۴۳	۲-۵-۳- بازشو ها (در و پنجره).....
۴۵	۲-۵-۴- راه پله.....
۴۵	۲-۵-۵- سطح شیبدار.....
۴۶	۲-۵-۶- میله های دستگرد.....
۴۷	۲-۵-۷- آسانسور.....
۴۸	۲-۵-۸- فضاهای بهداشتی.....
۵۰	۲-۵-۹- آبخوری و آبسرد کن.....
۵۱	۲-۵-۱۰- نیمکت و میز کار.....
۵۱	۲-۵-۱۱- دلیل انتخاب صندلی چرخدار به عنوان معیار.....
۵۳	۲-۶- بررسی نمونه های موردی.....
۶۲	فصل سوم: مواد و روش ها.....
۶۳	۳-۱- مقدمه.....
۶۳	۳-۲- طرح و روش پژوهش.....
۶۳	۳-۳- فرایند پژوهش.....
۶۵	۳-۴- جامعه آماری.....
۶۵	۳-۵- نمونه، روش نمونه گیری و حجم نمونه.....
۶۵	۳-۶- ابزار گردآوری داده ها.....
۶۶	۳-۶-۱- روایی.....
۶۶	۳-۶-۲- پایایی.....
۶۷	۳-۷- روش تجزیه و تحلیل داده ها.....

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها.....	۶۸
۱-۴-مقدمه.....	۶۹
۲-۴-ارائه تحلیل توصیفی.....	۶۹
۳-۴-آمار استنباطی.....	۷۱
۱-۳-۴-فرضیه ۱: مشکل دسترسی از موانع افزایش حضور معلولین در استراحتگاه معلولین می باشد.....	۷۱
۲-۳-۴-فرضیه ۲: مشکل ایمنی و امنیت از موانع افزایش حضور معلولین در استراحتگاه معلولین می باشد	۷۲
۳-۳-۴-فرضیه ۳: مشکل اختلاف و تنوع کاربری از موانع افزایش حضور معلولین در استراحتگاه معلولین می باشد.....	۷۳
۴-۳-۴-فرضیه ۴: مشکل تصویرذهنی از موانع افزایش حضور معلولین در استراحتگاه معلولین می باشد.....	۷۴
۵-۳-۴-فرضیه ۵: مشکل اسایش اقلیمی از موانع افزایش حضور معلولین در استراحتگاه معلولین می باشد.....	۷۵
۶-۳-۴-فرضیه ۶: مشکل همه شمولی از موانع افزایش حضور معلولین در استراحتگاه معلولین می باشد.....	۷۶
۷-۳-۴-فرضیه ۷: مشکل پاکیزگی، نگهداری و رسیدگی از موانع افزایش حضور معلولین در استراحتگاه معلولین می باشد.....	۷۷
۸-۳-۴-فرضیه ۸: مشکل توانایی ایجاد وضوح و رسیدگی از موانع افزایش حضور معلولین در استراحتگاه معلولین می باشد.....	۷۸
۹-۳-۴-فرضیه ۹: مشکل مقیاس انسانی از موانع افزایش حضور معلولین در استراحتگاه معلولین می باشد.....	۷۹
۱۰-۳-۴-فرضیه ۱۰: مشکل کیفیت مبلمان از موانع افزایش حضور معلولین در استراحتگاه معلولین می باشد.....	۸۰
۱۱-۳-۴-فرضیه ۱۱: مشکل انعطاف پذیری از موانع افزایش حضور معلولین در استراحتگاه معلولین می باشد.....	۸۱
۱۲-۳-۴-فرضیه ۱۲: مشکل کفسازی از موانع افزایش حضور معلولین در استراحتگاه معلولین می باشد.....	۸۲
۱۳-۳-۴-فرضیه ۱۳: مشکل نفوذپذیری کالبدی از موانع افزایش حضور معلولین در استراحتگاه معلولین می باشد.....	۸۳
۱۴-۳-۴-فرضیه ۱۴: مشکل بازه زمانی فعالیت از موانع افزایش حضور معلولین در استراحتگاه معلولین می باشد.....	۸۴
۱۵-۳-۴-فرضیه ۱۵: مشکل نفوذ پذیری بصیری از موانع افزایش حضور معلولین در استراحتگاه معلولین می باشد.....	۸۵
۱۶-۴-الویت بندی موانع حضور معلولین در استراحتگاه معلولین.....	۸۶

۸۷	فصل پنجم: بحث، نتیجه گیری و طراحی.....
۸۸	۱-۵-مقدمه.....
۸۸	۲-۵-تجزیه و تحلیل نتایج پژوهش.....
۸۹	۳-۵-بحث و نتایج.....
۸۹	۱-۳-۵-سوال اول: چگونه می توان معلولین را به حضور در فضاهای اجتماعی تشویق کرد؟.....
۸۹	۲-۳-۵-سوال دوم: چگونه می توان امنیت را برای حضور معلولین در فضاهای اجتماعی تامین کرد؟.....
۹۰	۳-۳-۵-سوال سوم: چگونه باید فضاهای اجتماعی برای حضور معلولین طراحی و بهسازی شوند؟.....
۹۰	۴-۵-تحلیل سایت.....
۹۰	۱-۴-۵-موقعیت جغرافیایی.....
۹۰	۲-۴-۵-ابعاد سایت.....
۹۱	۳-۴-۵-دلایل انتخاب سایت.....
۹۱	۴-۴-۵-محورهای دسترسی.....
۹۲	۵-۴-۵-جهت تابش خورشید.....
۹۲	۶-۴-۵-باد.....
۹۳	۷-۴-۵-دید و منظر.....
۹۳	۵-۵-نتیجه گیری.....
۹۴	۶-۵-محدودیت های پژوهش.....
۹۴	۱-۶-۵-در اختیار پژوهشگر.....
۹۴	۲-۶-۵-خارج از اختیار پژوهشگر.....
۹۴	۷-۵-پیشنهادات کاربردی.....
۹۴	۸-۵-چشم انداز طرح.....
۹۶	۹-۵-برنامه فیزیکی.....
۱۰۰	۱۰-۵-زون بندی فضاها.....
۱۰۲	۱۱-۵-روند طراحی.....
۱۰۷	منابع.....
۱۱۲	پیوست ۱: پرسشنامه تحقیق.....
۱۱۴	پیوست ۲: پلان ها.....
۱۱۸	پیوست ۳: رندرها.....

فهرست جدول ها

عنوان	صفحه
جدول ۱-۲: انواع معلولین.....	۱۱
جدول ۲-۲- نیازهای معلولان.....	۲۳
جدول ۲-۳- مفهوم واژه حضور در فرهنگ لغت.....	۲۴
جدول ۲-۴- رابطه میان کیفیات فضایی و فعالیت های شهری.....	۲۹
جدول ۲-۵- تدقیق مولفه های کیفیت محیط و بازشناسی مفاهیم مشترک.....	۳۵
جدول ۲-۶- از نیازهای خاص تا طراحی همه شمول.....	۳۷
جدول ۲-۷- مقایسه طراحی همه شمول و غیر همه شمول.....	۳۷
جدول ۲-۸- همپوشانی شاخص های سرزندگی و زیست پذیری با حضور پذیری.....	۴۲
جدول ۴-۱: جنسیت پاسخ دهندگان.....	۶۹
جدول ۴-۲: تحصیلات پاسخ دهندگان.....	۶۹
جدول ۴-۳: تاهل پاسخ دهندگان.....	۷۰
جدول ۴-۴: تعداد فرزندان پاسخ دهندگان.....	۷۰
جدول ۴-۵: وضعیت جسمانی پاسخ دهندگان.....	۷۰
جدول ۴-۶: آزمون مقایسه میانگین.....	۷۱
جدول ۴-۷- آزمون مقایسه میانگین دو گروه مستقل.....	۷۱
جدول ۴-۸- آزمون مقایسه میانگین.....	۷۲
جدول ۴-۹- آزمون مقایسه میانگین دو گروه مستقل.....	۷۲
جدول ۴-۱۰- آزمون مقایسه میانگین.....	۷۳
جدول ۴-۱۱- آزمون مقایسه میانگین دو گروه مستقل.....	۷۳
جدول ۴-۱۲- آزمون مقایسه میانگین.....	۷۴
جدول ۴-۱۳- آزمون مقایسه میانگین دو گروه مستقل.....	۷۴
جدول ۴-۱۴- آزمون مقایسه میانگین.....	۷۵
جدول ۴-۱۵- آزمون مقایسه میانگین دو گروه مستقل.....	۷۵
جدول ۴-۱۶- آزمون مقایسه میانگین.....	۷۶
جدول ۴-۱۷- آزمون مقایسه میانگین دو گروه مستقل.....	۷۶

- جدول ۴-۱۸- آزمون مقایسه میانگین..... ۷۷
- جدول ۴-۱۹- آزمون مقایسه میانگین دو گروه مستقل..... ۷۷
- جدول ۴-۲۰- آزمون مقایسه میانگین..... ۷۸
- جدول ۴-۲۱- آزمون مقایسه میانگین دو گروه مستقل..... ۷۸
- جدول ۴-۲۲- آزمون مقایسه میانگین..... ۷۹
- جدول ۴-۲۳- آزمون مقایسه میانگین دو گروه مستقل..... ۷۹
- جدول ۴-۲۴- آزمون مقایسه میانگین..... ۸۰
- جدول ۴-۲۵- آزمون مقایسه میانگین دو گروه مستقل..... ۸۰
- جدول ۴-۲۶- آزمون مقایسه میانگین..... ۸۱
- جدول ۴-۲۷- آزمون مقایسه میانگین..... ۸۱
- جدول ۴-۲۸- آزمون مقایسه میانگین..... ۸۲
- جدول ۴-۲۹- آزمون مقایسه میانگین دو گروه مستقل..... ۸۲
- جدول ۴-۳۰- آزمون مقایسه میانگین..... ۸۳
- جدول ۴-۳۱- آزمون مقایسه میانگین دو گروه مستقل..... ۸۳
- جدول ۴-۳۲- آزمون مقایسه میانگین..... ۸۴
- جدول ۴-۳۳- آزمون مقایسه میانگین دو گروه مستقل..... ۸۴
- جدول ۴-۳۴- آزمون مقایسه میانگین..... ۸۵
- جدول ۴-۳۵- آزمون مقایسه میانگین دو گروه مستقل..... ۸۵
- جدول ۴-۳۶- خلاصه آزمون..... ۸۶
- جدول ۴-۳۷- الویت رتبه بندی..... ۸۶
- جدول ۵-۱- ترتیب اهمیت شاخص های استانداردسازی فضای حضور (نگارنده)..... ۸۸
- جدول ۵-۲- چشم انداز طرح..... ۹۵

فهرست شکل ها

عنوان	صفحه
شکل ۲-۱: تأثیر احتمالی ناشی از قطع نقاطی از نخاع در طول قسمتهای مختلف آن.....	۱۲
شکل ۲-۲- استاندارد فاصله باز شو.....	۴۴
شکل ۲-۳- استاندارد میله دستگرد بر روی درها.....	۴۴
شکل ۲-۴- استاندارد میله دستگرد S.....	۴۶
شکل ۲-۵- استاندارد میله دستگرد در کنار پله و سطح شیبدار.....	۴۷
شکل ۲-۶- استاندارد کاسه مستراح فرنگی.....	۴۹
شکل ۲-۷- استاندارد کاسه دستشویی.....	۴۹
شکل ۲-۸- استاندارد آبخوری.....	۵۰
شکل ۲-۹- استانداردهای صندلی چرخدار زن معلول.....	۵۱
شکل ۲-۱۰- استانداردهای صندلی چرخدار مرد معلول.....	۵۱
شکل ۲-۱۱- استانداردهای صندلی چرخدار مرد معلول.....	۵۲
شکل ۲-۱۲- استانداردهای مورد نیاز حرکت صندلی چرخدار.....	۵۲
شکل ۲-۱۳- استانداردهای مورد نیاز حرکت صندلی چرخدار.....	۵۲
شکل ۲-۱۴- نمای بیرونی مجتمع فرهنگی ورزشی معلولین و جانبازان تهران.....	۵۳
شکل ۲-۱۵- نمای بیرونی مجتمع فرهنگی ورزشی معلولین و جانبازان تهران.....	۵۳
شکل ۲-۱۶- نمای بیرونی مجتمع فرهنگی ورزشی معلولین و جانبازان تهران.....	۵۴
شکل ۲-۱۷- راهروی مجتمع فرهنگی ورزشی معلولین و جانبازان تهران.....	۵۴
شکل ۲-۱۸- آمفی تئاتر مجتمع فرهنگی ورزشی معلولین و جانبازان تهران.....	۵۴
شکل ۲-۱۹- رستوران مجتمع فرهنگی ورزشی معلولین و جانبازان تهران.....	۵۵
شکل ۲-۲۰- سالن تنیس روی میز مجتمع فرهنگی ورزشی معلولین و جانبازان تهران.....	۵۵
شکل ۲-۲۱- سالن بدنسازی مجتمع فرهنگی ورزشی معلولین و جانبازان تهران.....	۵۵
شکل ۲-۲۲- سالن تیراندازی مجتمع فرهنگی ورزشی معلولین و جانبازان تهران.....	۵۶
شکل ۲-۲۳- سالن ورزشی چند منظوره مجتمع فرهنگی ورزشی معلولین و جانبازان تهران.....	۵۶
شکل ۲-۲۴- سالن شنا مجتمع فرهنگی ورزشی معلولین و جانبازان تهران.....	۵۶

- شکل ۲-۲۵-پلان مجتمع فرهنگی ورزشی معلولین و جانبازان تهران..... ۵۶
- شکل ۲-۲۷-نماهای مجتمع فرهنگی ورزشی معلولین و جانبازان تهران..... ۵۷
- شکل ۲-۲۸-نمای بیرونی استراحتگاه معلولین سرگنو ایتالیا..... ۵۷
- شکل ۲-۲۹-نمای بیرونی استراحتگاه معلولین سرگنو ایتالیا..... ۵۷
- شکل ۲-۳۰-فضای بیرونی استراحتگاه معلولین سرگنو ایتالیا..... ۵۸
- شکل ۲-۳۱-نمای بیرونی استراحتگاه معلولین سرگنو ایتالیا..... ۵۸
- شکل ۲-۳۲-پلان استراحتگاه معلولین سرگنو ایتالیا..... ۵۸
- شکل ۲-۳۳-مقطع استراحتگاه معلولین سرگنو ایتالیا..... ۵۸
- شکل ۲-۳۴-نمای بیرونی استراحتگاه و مرکز تفریحی ورزشی معلولین فونیکس آمریکا..... ۵۹
- شکل ۲-۳۵-سالن سنگنوردی استراحتگاه و مرکز تفریحی ورزشی معلولین فونیکس آمریکا..... ۵۹
- شکل ۲-۳۶-سالن سنگنوردی استراحتگاه و مرکز تفریحی ورزشی معلولین فونیکس آمریکا..... ۶۰
- شکل ۲-۳۷-رختکن استراحتگاه و مرکز تفریحی ورزشی معلولین فونیکس آمریکا..... ۶۰
- شکل ۲-۳۸-سالن سنگنوردی استراحتگاه و مرکز تفریحی ورزشی معلولین فونیکس آمریکا..... ۶۰
- شکل ۲-۳۹-استخر روباز استراحتگاه و مرکز تفریحی ورزشی معلولین فونیکس آمریکا..... ۶۱
- شکل ۲-۴۰-پلان استراحتگاه و مرکز تفریحی ورزشی معلولین فونیکس آمریکا..... ۶۱
- شکل ۵-۱-ابعاد سایت..... ۹۰
- شکل ۵-۲-محورهای دسترسی..... ۹۱
- شکل ۵-۳-آلودگی صوتی..... ۹۱
- شکل ۵-۴-جهت تابش خورشید..... ۹۲
- شکل ۵-۵-باد..... ۹۲
- شکل ۵-۶-دید و منظر..... ۹۳
- شکل ۵-۷-زون بندی فضاهای زیرزمین..... **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
- شکل ۵-۸-زون بندی فضاهای طبقه همکف..... **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
- شکل ۵-۹-زون بندی فضاهای طبقه اول..... **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
- شکل ۵-۱۰-زون بندی فضاهای طبقه دوم..... **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
- شکل ۵-۱۱-روند طراحی..... **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
- شکل ۵-۱۲-اتود نهایی رسیدن به پلان طبقات..... **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

شکل ۵-۱۳- روند کانسپ حجم..... ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

شکل ۵-۱۴- روند کانسپ حجم..... ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

شکل ۵-۱۵- کانسپت نهایی حجم..... ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

شکل ۵-۱۶- دیاگرام ارتباطی زیرزمین..... ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

شکل ۵-۱۷- دیاگرام ارتباطی طبقه همکف..... ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

شکل ۵-۱۸- دیاگرام ارتباطی طبقه اول..... ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

شکل ۵-۱۹- دیاگرام ارتباطی طبقه دوم..... ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۲۵	نمودار ۱-۲- مدل مفهوم حضور.....
۲۷	نمودار ۲-۲- مولفه های سازنده مکان.....
۲۸	نمودار ۳-۲- رابطه مکان و انسان به واسطه حضور.....

چکیده

اگرچه معلول دارای یک نارسایی جسمی است اما هرگز نباید این نارسایی را مترادف با حذف تدریجی او از فعالیت های فردی و اجتماعی داشت. باید تدابیری مد نظر قرار گیرد که معلول قادر باشد بدون کمک گرفتن از شخص همراه در جامعه زندگی کند و حضور یابد لذا هدف اصلی تحقیق حاضر طراحی استراحتگاه معلولین کرمان مبتنی بر استانداردهای فضای حضور است. در این تحقیق با توجه به فرضیات از روش توصیفی و کیفی استفاده شده است. جامعه آماری در این پژوهش، تمامی معلولین جسمی و حرکتی شهر کرمان و افراد متخصص در ارتباط با معلولین می باشند. نمونه تحقیق شامل ۱۰۰ نفر از معلولین جسمی و حرکتی و ۱۲۰ نفر فرد متخصص در ارتباط با معلولین در شهر کرمان می باشد. برای نمونه گیری از روش نمونه گیری غیر احتمالی در دسترس استفاده شده است و حجم نمونه در مجموع ۲۲۰ نفر بوده است. ابزار گردآوری داده ها در این تحقیق پرسشنامه بوده که روایی و پایایی آن مورد تایید قرار گرفت. داده های گردآوری شده با استفاده از نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج تحقیق نشان داد که به ترتیب مقیاس انسانی، بازه زمانی فعالیت، کفسازی، دسترسی، کیفیت مبلمان، نفوذپذیری کالبدی، آسایش اقلیمی، ایمنی و امنیت، خوانایی-ایجاد وضوح، پاکیزگی، نگهداری و رسیدگی، انعطاف پذیری، تصویر ذهنی، نفوذپذیری بصری، اختلاط و تنوع کاربری ها و همه شمولی دارای بیشترین و کمترین اهمیت در زمینه ی استانداردهای فضای حضور هستند.

واژگان کلیدی:

استراحتگاه، معلولین، استانداردهای فضای حضور

فصل اول: کلیات

از اولین بارقه های پیدایش تمدن شهری، ساختار مجموعه های زیستی تا کنون که قرن بیست و یکم و قرن الکترونیک و فضاها و سکونت گاه های مجازی است، سبک ها و شیوه های بسیاری برای ساخت و اجرای ساختمان ها تجربه شده و مورد استفاده قرار گرفته است. هر کدام از این شیوه های بنا به مسائل سازه ای تحولات اجتماعی، پیشرفت های علمی در زمینه مصالح و تکنولوژی ساخت، جای خود را به شیوه های جدیدتری داده اند اما تعدادی از این پارامترها به صورت ثابت در تمامی این شیوه ها حضور داشته است که می توان گفت محور اصلی ساخت و سازها نیز حول این پارامترها در نوسان است. شاید انسان اصلی ترین پارامتری است که معماری را تحت تاثیر قرار می دهد و حضور او در فضای معماری مهم ترین دغدغه طراحان فضا می باشد. از سوی دیگر با بالا رفتن سطح دانش اجتماعی و بهداشتی و درمانی، توجه به افراد دارای معلولیت در جامعه به عنوان گروهی خاص از کاربران با مشخصات فیزیکی و فیزیولوژی خاص نیز بیشتر شده است. حال آنکه در جامعه ای مانند کشور ما که تجربه ی جنگ ۸ ساله ی تحمیلی را دارد، تعداد جانبازان معلول قابل توجه است و تأمین شرایط زندگی از مهمترین عوامل مورد توجه در جامعه به شمار می رود که این مهم تنها از طریق استانداردسازی فضای حضور برای ایشان امکان پذیر است (تاج الدینی و موسوی، ۱۳۸۵).

با توجه به جایگاه معماری به عنوان عنصری واسطه بین فرهنگ، هنر و محیط طبیعی، همچنین اهمیت وجود استراحتگاه ها در میزان جذب و اطمینان خاطر معلولین به حضور در فضاهای اجتماعی، شناخت نقش تعاملات رفتاری کاربر فصلی و دائم در فضاهای مجموعه و بهینه سازی ساختارهای خصوصی و عمومی اعم از دسترسی ها و فضاهای اصلی- فرعی برای معلولین جسمی-حرکتی که نیازمندی های ویژه ای را کنار افراد عادی طلب دارند ملزوم به رفتارشناسی محیط، نگاه واکاوانه به تعاملات و در نظر گرفتن پتانسیل های منطقه ای و محیط سایت برای مراجعین می باشد که اصلی ترین موضوعیت آن بر اساس رفتارگرایی آن ها در انتخاب فضا و نگاه به مولفه های بازشناسانه در جذب یک فرد عادی و معلول در کنار همزیستی متقابل و همساز با نیازها می باشد. در درک نیازهای ملزوم بر اجرای یک طرح معمارانه آنچه که مورد وصول می باشد اجرای عملکردها براساس زیرساخت های مادی در کنار محتوای روانی مجموعه می باشد تا با در نظر گرفتن تمامی موارد به ساختار عملکردگرا، به مفهومی از شناخت مخاطب برسیم تا زمینه سازی حضور معلول در فضا فراهم گردد. در این تحقیق با در نظر گرفتن نیازهای مادی و روانی ذکر شده، مرتبط با فضا در راستای استانداردسازی آن برای حضور معلولین، اقدام به طراحی استراحتگاه معلولین می گردد.

۱-۲- بیان مسئله

از دست دادن توانایی های جسمی، همواره برای هرانسانی مشکلات اجتماعی و روانی خاصی پدیدمی آورد. این مشکلات معمولاً ناشی از عدم توانایی فرد در جهت انطباق شرایط جدید جسمی خود با واقعیت های موجود در محیط زندگی است، به گونه ای که سبب می شود انگیزه های لازم برای بازگشت به زندگی عادی در این افراد کاهش یابد. گاهی به رغم وجود انگیزه های فردی، مجموعه عواملی چون شرایط فرهنگی، اقتصادی و نظیر آنها در جامعه دست به دست هم می دهند و مانع از بازگشت او به زندگی عادی جهت ایفای نقش و مسئولیت اجتماعی میشوند (بهاری، ۱۳۹۲). اگرچه معلول دارای یک نارسایی جسمی است اما هرگز نباید این نارسایی را مترادف با حذف تدریجی او از فعالیت های فردی و اجتماعی داشت. باید تدابیری مد نظر قرار گیرد که معلول قادر باشد بدون کمک گرفتن از شخص همراه در جامعه زندگی کند و حضور یابد.

در کشورهای مختلف دنیا از دهه هفتاد میلادی به بعد مناسب سازی اماکن عمومی و انطباق آن با نیازهای افراد دارای معلولیت، خصوصاً معلولین جسمی- حرکتی در دستور کار قرار گرفت و تجارب کسب شده در این مورد سبب گردیده است تا پرداختن به این مسئله به گونه ای بین المللی نیز مطرح و در دستور کار سازمان ملل متحد قرار گیرد، به طوری که در قطعنامه مجمع عمومی سازمان ملل متحد درباره حقوق افراد دارای معلولیت در مورخ ۹ دسامبر ۱۹۷۵ چنین آمده است:

«معلولین حق دارند از امکاناتی برخوردار باشند که بتوانند به طور مستقل در جامعه حضور و زندگی کنند» و یا از طرف مجمع عمومی سازمان ملل متحد سال ۱۹۸۱، به عنوان سال جهانی برای معلولین اعلام شد و در خصوص موضوع مشارکت و برابری کامل حقوق معلولین تصمیم گرفته شد. در کشورهای در حال توسعه، تدارک خدمات برای افراد معلول و ناتوان هنوز هم تا حد زیادی تابع دولت و جامعه مدنی می باشد. رویکرد حقوق بشر به معلولین و ناتوانان، مانند هر شهروند عادی است که حق دارد از فرصت های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی موجود در جامعه بهره مند گردد. این فرآیند، به آرامی و آهستگی از سوی برخی از جوامع در حال توسعه پذیرفته شده است، اگر چه این مهم نسبت به کشورهای توسعه یافته بسیار کمتر صورت پذیرفته است. برخی از کشورهای در حال توسعه بویژه در آمریکای لاتین و آسیا روش هایی را در ارتباط با این رویکرد، یعنی پذیرفتن معلولین و ناتوانان در جامعه مدنی و مناسب سازی فضاهای شهری و سیستم حمل و نقل شهری را در پیش گرفته اند. برخی از این موارد مهم در نخستین گام مربوط به بهبود تحرک و دسترسی معلولین و ناتوانان به فضاهای شهری می باشد. ایران شرایط نامناسب تری دارد، برخلاف اعتقادات مذهبی ما چندان تلاش فراگیر و همه جانبه ای برای این جنبه از حقوق معلولان صورت نگرفته است (نجفی فراهانی، ۱۳۹۲).